

Профорієнтаційна робота в школі

"Іноваційні підходи до профорієнтаційної роботи у школі"

В умовах коли щоріч з'являються нові професії, коли наукова революція розвивається – ринок праці потребує старих та нових кадрів. Суспільство потребує роз'яснювальної роботи щодо професій, які є необхідними в нашій державі. Якщо ж вибір професії зроблено необгрунтовано, то людина приречена до багаторічних "Сизифових мук". Чому ж саме до них – тому, що якщо напрямок професійної діяльності вибраний невірний, то ця діяльність не принесе людині задоволення, і психологічно особистість не буде готова до вироблення кращих результатів, показників, особистість буде деградувати, і її оточення матиме несприятливий психологічний клімат.

Щоб запобігти помилок у виборі професії, необхідна психологічно і педагогічно доцільна, систематична робота з профорієнтації з учнівською молоддю як в школі, так і вдома.

Старшокласникам часто бракує інформації, що стосується питань професійного вибору в сучасних соціально-економічних умовах.

Існує різноманітна кількість методичного матеріалу з питань профорієнтації у закладах освіти, але чітковизначених пояснень, подальших дій, допомоги у виборі майбутнього професійного напрямку учніми шкіл не існує.

Дуже часто на шляху вибору учнями професії стають їхні батьки, які не розуміють чому саме їхня дитина обрала саме цей професійний напрямок, тому ми в своїй праці систематизуємо найголовніші профорієнтаційні підходи, напрямки тощо.

Історія виникнення необхідності профорієнтаційної роботи

Початок профорієнтації нерідко відносять до 1908 р. – до моменту відкриття першого профконсультаційного бюро в м. Бостоні (США). Проте згідно іншій точці зору профорієнтація з'явилася набагато раніше, в глибокій старовині. Виникла профорієнтація з потреб розвитку людського суспільства. Природно, що цей напрямок роботи не міг з'явитися раніше, ніж з'явилися професії, а отже, і потреба в орієнтації на ці професії.

Історія появи деяких елементів оцінки профпридатної людини йде в глибину століть. Це відноситься в основному до діагностики знань, умінь і здібностей. Вже в середині III тисячоліття до н.е. в Стародавньому Вавілоні проводили випробування випускників шкіл, що готували писарів.

У давньому Єгипті мистецтву жерця навчали тільки тих, хто витримував систему певних випробувань. Інші приклади дає нам стародавня історія Спарти, Афін, Риму. У Спарті була створена і успішно здійснювалася система виховання воїнів, в Римі - система відбору і навчання гладіаторів.

Сучасна історія профорієнтаційної роботи почалася набагато пізніше, в період корінної ломки суспільного устрою під натиском розвитку крупної машинної індустрії, тобто в період розвиненого капіталізму з його неминучими супутниками - підвищенням інтенсивності виробничих

процесів, зростанням ролі спеціалізації і професіоналізації праці, а також з вимушеною необхідністю здійснення професійної підготовки величезних мас робочих. Саме в цей час визначилася практична потреба в залученні робочої сили, її навчанні і розподілі на різні трудові операції відповідно до індивідуальних відмінностей і здібностей людей. Інтенсивне технічне переозброєння промисловості провідних капіталістичних держав, розвиток нової техніки на початку XX ст., зокрема військової, актуалізували проблему «людина – техніка». Все гостріше стало усвідомлюватися, що не кожен охочий може управляти складними технічними приладами, для цього необхідні знання, здібності і відповідні навички.

В Україні діяльність профорієнтації почала розгортатися в перші роки XX ст. Були зроблені ряд обстежень, що стосуються вибору професії учнями, що вчаться в різних типах шкіл. В процесі цієї роботи було вирішено з'ясувати, які професії привертають найбільшу увагу, в чому причини, спонукачі молодих людей йти по тому або іншому трудовому шляху. З цією метою організовували в школах референдуми учнів. У 60-70-х роках панувало визначення професійної орієнтаційної як системи державних заходів, спрямованих на формування в учнівській молоді психологічної готовності до вибору професії на основі потреб суспільства і з урахуванням інтересів і схильностей особистості учня. Ключовими елементами визначення такого типу є державне управління процесом підготовки учня до вибору професії.

Що таке профорієнтаційна робота?

Поняття «профорієнтація» здається зрозумілим кожному, хто ознайомиться з ним навіть вперше – це орієнтація школярів на ті або інші професії. Приблизно так же тлумачить методична література, профорієнтація розглядається як надання допомоги молодим людям у виборі професії. Крім того, під профорієнтацією нерідко розуміють систему заходів, що допомагають людині, науково-обґрунтовано вибрати професію або систему виховної роботи в цілях розвитку професійної спрямованості, допомозі учням в моменти професійного самовизначення.

Профорієнтація – організована діяльність спеціалізованих установ, покликаних допомагати потребуючим роботи у працевлаштуванні, а підприємствам у відшукуванні відповідних працівників.

Профорієнтація – це довготривалий, до певної міри незворотній процес оволодіння особистістю тією чи іншою професією, який включає три основні моменти:

- процес впливу соціального середовища на особистість, що формується;
- процес усвідомлення необхідності праці, пізнання конкретної сфери праці;
- саме перетворення праці за законами розвитку сьогоденної дійсності.

Професійна орієнтація – інформація молодому поколінню знань про різноманітні професії, про їх особливості, виховання інтересів до певної професії з урахуванням особистісних здібностей.

Якщо ж на цей процес подивитися через призму психологічної науки, то на перший план виступають психологічні поняття і концепції, що пояснюють особливості того, або іншого вибору. В рамках цього підходу формується і відповідний образ профорієнтації як психологічного процесу, що складається з двох взаємозв'язаних сторін: ухвалення рішення учня про свій професійний вибір; дії на психіку учнів з метою формування професійних намірів; здійснення такого вибору професії, який би відповідав інтересам і здібностям особи і одночасно знаходився б відповідно до суспільних потреб.

Інший підхід – соціологічний. При цьому процес професійної орієнтації розглядається як частина більш загального процесу соціальної орієнтації молоді. Відповідно і вибір професії розглядається як акт, обумовлений загальною життєвою орієнтацією, прагненням особи зайняти певне місце в соціальній структурі суспільства, в соціальній групі.

Підводячи підсумки поняття ми маємо, що професійна орієнтація являє собою систему соціально-економічних, психолого-педагогічних та методико-фізіологічних заходів, спрямованих на забезпечення активного, свідомого професійного самовизначення та трудового становлення особистості з урахуванням своїх можливостей та індивідуальних особливостей і кон'юнктури ринку праці для повноцінної реалізації в професійній діяльності.

Професійне самовизначення у психології розглядається як значущий компонент професійного розвитку особистості. Свідомий вибір професій виступає показником сформованості професійного самовизначення і переходу його у нову фазу професійного розвитку. Професійне самовизначення – складний, перманентний процес професійного вибору.

В психологічній та методичній літературі професійну орієнтацію розглядають як систему, яка включає такі основні напрямки або підсистеми: профінформація; профконсультація; профвідбір; профадаптація як окремий етап профорієнтаційної роботи; процеси трудового і професійного навчання в школах.

Отже, професійна орієнтація має два аспекти:

Перший – її вплив на формування професійних інтересів людей, насамперед позитивних мотивів вибору професії, які забезпечують узгодження інтересів особистості і суспільства;

Другий – виявлення професійних вимог і психологічний аналіз професії, з одного боку, та оцінка психофізіологічних властивостей і якостей учнів з урахуванням проб їх сил в обраній діяльності, з іншого.

Підготовка молоді до свідомого вибору професії – важлива проблема з точки зору соціальних та психолого-педагогічних аспектів.

Основні етапи роботи:

1. Профорієнтація.
2. Профдіагностика.
3. Профконсультація.

4. Профадаптація.
5. Профвідбір.
6. Профінформація.
7. Професійне самовизначення.

Головне завдання даної роботи: надання допомоги школярам у визначенні їх життєвого шляху за допомогою діагностичної оцінки особистості, її здатності виконувати ту чи іншу роботу. Слід враховувати, що професійна орієнтація гарантується Конституцією. Отже, законодавчо профорієнтація є одним із видів соціальної допомоги людині в її самовизначенні.

Профорієнтація здійснюється на всіх вікових етапах:

1. Емоційно-образний (діти старшого дошкільного віку).
2. Пропедевтичний (I-IV класи).
3. Пошуково-зондуючий (V-VII класи).
4. Формування професійної свідомості (VIII-IX класи).
5. Період уточнення соціально-професійного статусу (X-XI класи).
6. Вхідження в професійну діяльність (учні ПТНЗ, студенти спеціальних середніх і вищих навчальних закладів). Поглиблена підготовка до професійної діяльності, формування досвіду життєдіяльності у трудовому колективі.
7. Переорієнтація.

Професійна орієнтація як система включає такі основні напрямки або підсистеми:

- профінформація;
- профконсультація;
- профвідбір;
- профадаптація.

Як окремий етап профорієнтаційної роботи можна розглядати процеси трудового і професійного навчання в школах і міжшкільних НВК.

Професійна інформація являє собою процес ознайомлення відповідного контингенту учнів з конкретними професіями і спеціальностями, з вимогами, які ставляться до людини, що прагне отримати відповідну професію. Одночасно іде ознайомлення з закладами, де можна одержати дану спеціальність і місцями можливого працевлаштування. Основна мета цієї роботи - створення необхідної інформаційної основи для підготовки кожного учня до свідомого вибору певної професійної діяльності.

Профінформація являє собою систему психолого-педагогічних і організаційних заходів, спрямованих на засвоєння учнями необхідних знань про соціально-економічні і психофізіологічні особливості професії.

Професійна консультація - являє собою сукупність науково-організованих і обґрунтованих дій, основною метою яких є виявлення

індивідуально-психологічних і психофізіологічних особливостей особи, що вибирає відповідну професію. Такі дії найбільш ефективні у тих випадках, якщо вони організовані з врахуванням вікових і освітніх рівнів і якщо до цих дій залучені учителі і батьки.

З допомогою різних профдіагностичних методів профконсультація повинна визначити і вказати учню важливіші для його майбутньої професійної діяльності, особливості його особистості, і на цій основі дати йому науково-обґрунтовані рекомендації по вибору професії.

Головним завданням професійного відбору - наступного етапу профорієнтаційної роботи - є науково-обґрунтоване визначення професійної придатності учня до відповідної (конкретної) трудової діяльності з врахуванням його особистісних якостей і потреб конкретного виробництва.

Професійний відбір має проводитись під час прийому на роботу на основі використання професіограм і з допомогою спеціальних психофізіологічних методик, які визначають ступінь розвитку індивіда у відповідності до його психофізіологічних якостей вимогам обраної професії.

Професійна адаптація являє собою процес активного входження учня в професію, пристосування його до змісту своїх професійних обов'язків, режиму і організації праці, до вимог виробництва. Іншими словами, професійна адаптація - це досягнення в оптимальні строки певного кваліфікаційного рівня.

Взаємозв'язок педагогічного та психологічного впливу як запорука якісної профорієнтаційної роботи з учнями

Щоб вибір професії був справді свідомим і вільним, необхідно враховувати принаймні чотири фактори: інформованість про світ професій; знання своїх особистісних особливостей; уміння співвідносити особисті якості з вимогами, які пред'являють професія і спеціальність; взаємозв'язок всіх ланок педагогічного процесу (педагогів, психолога, медика та інших).

Уся шкільна робота повинна сприяти професійному самовизначенню учнів, насамперед виявленню й розвитку схильностей і здібностей, формуванню мотивів вибору професії, професійних інтересів, моральних та інших якостей, важливих для майбутньої трудової діяльності.

Психолого-педагогічна функція профорієнтації – це перш за все виявлення і формування інтересів, нахилів, здібностей школярів, визначення шляхів і умов ефективного управління їх професійним самовизначенням. Також це – формування професійних намірів у відповідності з інтересами і потребами конкретного регіону у кадрах.

Профорієнтація повинна здійснюватися на таких рівнях:

1. Емоційно-образний (діти старшого дошкільного віку). Формування позитивного ставлення до світу професій, до людей праці. На цій стадії професії відомі дітям лише за назвами і деякими зовнішніми ознаками (форма одягу, манери поведінки, оцінка оточуючих людей).
2. Пропедевтичний (I-IV класи). Розвиток інтересу до професії батьків, до найбільш масових професій. Формування любові і сумлінного ставлення до

праці. У молодших школярів ще немає підстав для здійснення серйозного професійного вибору, часто відсутні виражені інтереси і нахили. Вони легко змінюються на інші.

3. Пошуково-зондуючий (V-VII класи). Формування професійної спрямованості при усвідомленні інтересів, здібностей, цінностей, які пов'язані з вибором професії і визначенням свого місця у суспільстві. В цих учнів можуть мати місце особливо раптові переміни в інтересах, що викликано істотним підйомом пізнавальної активності у цьому віці. Але саме в цьому віці можуть виникнути інтереси, які матимуть вихід на професійну діяльність.

4. Формування професійної свідомості (VIII-IX класи). Формування особистісного сенсу вибору професії, уміння співвідносити суспільні цілі вибору сфери діяльності із своїми ідеалами, уявлення про цінності зі своїми можливостями. На цьому етапі учень повинен вже реально сформулювати для себе задачу вибору майбутньої діяльності з урахуванням наявного психологічного і психофізіологічного ресурсів. Предмети на вибір у цих класах покликані сприяти формуванню в школярів стійких інтересів, допомогти їм у виборі профільного навчання в 10-11 класах. Підсилюється увага до вироблення у школярів бажання до постійного навчання. Профорієнтаційна робота з ними планується з урахуванням можливості продовження освіти в професійно-технічних, середніх спеціальних навчальних закладах чи у середніх загальноосвітніх школах.

5. Період уточнення соціально-професійного статусу (X-XII класи). Формування знань, умінь у визначеній сфері трудової діяльності. На даному етапі в сучасній системі освіти старшокласники, що вибрали профіль навчання чи опанували (за бажанням) професію, уточнюють відповідність своїх професійно важливих і інших якостей, стану здоров'я вимогам професійної діяльності, що обирається. Мету професійної орієнтації учнів слід розглядати в загальному зв'язку з ширшими цілями і завданнями трудової підготовки школярів.

На всіх цих вікових етапах повинна здійснюватись комплексна робота психолога, педагога, керівництва шкіл.

В процесі реформування шкільної освіти, а саме перехід від загальноосвітніх шкіл до профільних, дає можливість учням вибрати профіль споріднений до їх інтересів, нахилів, здібностей, а це в свою чергу забезпечує більш свідомий вибір професії у недалекому майбутньому. Виходячи з цієї можливості профорієнтаційна робота школи направлена на допомогу учням у вірному виборі профілю. Учневі, який визначився з напрямом профілізації: суспільно-гуманітарний, природничо-науковий, художньо-естетичний, фізико-математичний, набагато легше ознайомитись з майбутньою

професією, вивчаючи поглиблено курси за вибором, профільні дисципліни тощо. Готовність учня до профільного навчання має базуватися на орієнтації в світі професії та вимогах з їх боку до особистості.

Спираючись на пізнавальні інтереси учнів до відповідної професії можна зорієнтувати їх на доцільний профіль навчання, і навпаки, знаючи здібності і нахили учнів до деяких предметів навчально-виховного циклу, можна запропонувати відповідний профіль, а в подальшому і саму професію.

Профільна підготовка відрізняється від загальноосвітньої підготовки більш конкретними професійно зорієнтованими характеристиками мотивів, мети, засобів і результатів навчальної, продуктивної, творчої діяльності, які виступають стосовно до учня у вигляді певних вимог. Учні повинні перейти від загального, точніше загальноосвітнього до більш конкретного профілю діяльності, який передбачає певну спеціалізацію, конкретизацію навчальної діяльності навколо визначеної групи професій.

Основною метою вчителя-предметника при профорієнтаційній роботі в будь-якому профілі навчання є:

- знайомити учнів з різними видами праці і професії;
- вивчати їх нахили, здібності професійні інтереси, формувати у них суспільно-значущі мотиви вибору професії;
- консультувати учнів з питань, які пов'язані з продовженням навчання та працевлаштування.

Вчитель повинен продумати, з якою професією доречно ознайомити учнів у межах програмної теми, враховувати спільні основи профорієнтації під час вивчення різних навчальних предметів. Для проведення профорієнтаційної роботи в рамках свого предмета, вчитель-предметник повинен мати теоретичну та практичну підготовку.

Теоретична підготовка включає: знання цілей, задач профорієнтації, методів її реалізації в умовах відповідного предмета, психолого-педагогічні основи проблеми.

Практична підготовка включає: знання методики профорієнтаційної роботи в умовах викладання відповідного предмета, вмінь та навиків проведення різних заходів (бесіди, зустрічі, екскурсії).

Урок - є основна форма навчально-виховного процесу, і від того, наскільки серйозно відноситься вчитель-предметник до включення в хід уроку профорієнтаційного матеріалу, буде залежати ефективність роботи всієї школи при підготовці учнів до основного, правильного вибору професії. В процесі підготовки до уроку вчитель повинен на всіх етапах передбачати розв'язання профорієнтаційних завдань.

Бесіди, пов'язані з профорієнтацією, мають проводитись спеціально підготовленими профконсультантами — психологами і педагогами, медиками і соціологами. В залежності від місця і умов проведення профконсультації - це або тривалий процес, або одноразовий акт. Зрозуміло, що в умовах школи цей процес має бути тривалим і охоплювати якомога ширший діапазон класів. Фактично, профорієнтація в школі - це організація і керівництво

цілеспрямованою багаторічною діяльністю учня у його професійному самовизначенні.

Управління профорієнтацією здійснюється на трьох рівнях:

- соціально-педагогічному;
- організаційно-педагогічному;
- психолого-педагогічному.

На соціально-педагогічному рівні управління профорієнтацією здійснюється в масштабах всього суспільства через суспільні інститути та засоби масової інформації.

На організаційно-педагогічному рівні управління профорієнтацією здійснюється безпосередньо в навчально-виховному процесі.

На психолого-педагогічному рівні управління профорієнтацією реалізується в безпосередньому спілкуванні учнів з класним керівником, психологом школи.

Специфічною особливістю управління шкільною профорієнтацією є те, що профорієнтаційний вплив на школярів здійснюється систематично і планово на протязі всього терміну навчання. Ця особливість передбачає послідовність дій, диференційований підхід в процесі управління професійним самовизначенням школярів.

З метою успішної роботи з питань профорієнтації створюються шкільна рада профорієнтації, головою якої є директор школи, заступником – шкільний психолог.

Можна виділити два головних напрямки роботи психолога школи в області профорієнтації:

1. Проведення інформаційно-просвітницької роботи, яка спрямована на розвиток психологічної культури учнів, поглиблення знань з психології. Доцільним є викладання психологом курсу "Основи вибору професії" під час якого окрім знань професійної спрямованості подаються також необхідні психологічні знання, проведення професійних консультацій.

2. Проведення індивідуальних консультацій з підлітками і юнаками, які передбачають діагностику, корекцію і власне консультацію.

Організація індивідуальної профконсультації дає можливість шляхом діагностики здібностей виявити індивідуальність, потенційні можливості і в певній мірі впливати на їх формування.

У своїй діяльності шкільний психолог повинен опиратися, перш за все, на класного керівника. Саме він на рівні класу координує всю навчально-виховну роботу, спостерігає кожного учня в навчальній і позакласній роботі, активно спілкується з сім'єю учня.

Зміст роботи класного керівника з проблем профорієнтації має полягати у вивченні і розвитку пізнавальних інтересів, схильностей, індивідуальних особливостей учнів, підвищенні їх активності у професійному самовизначенні, складанні програм самопідготовки школярів і формуванні

обґрунтованих професійних планів, що, безперечно, неможливо без участі психолога.

З метою сприяння формуванню стійких професійних намірів, класний керівник разом з шкільним психологом допомагає учням скласти програму індивідуальної самопідготовки до професійного самовизначення. Ця програма повинна включати такі етапи:

1. Постійне підвищення інформованості учня про обрану сферу професійної діяльності.

2. Організація посиленої участі школяра в оволодінні найпростішими навичками в обраній ним професійній діяльності (факультативи, гуртки, спецшколи).

3. Розвиток процесів самопізнання учнів (саморегуляція, самоконтроль, самоаналіз).

Робота класного керівника в питаннях профорієнтації проходить під безпосереднім керівництвом шкільного психолога. До цієї роботи слід залучити також батьків. В системі профорієнтаційної роботи з молоддю робота школи з батьками - одна з найважливіших ланок, оскільки на даний час всі дані, отримані під час опитування учнів свідчать про те, що своє рішення щодо майбутньої діяльності вони приймають під впливом батьків. Підводячи підсумки бачимо, що якісна професійно-орієнтаційна робота в школі не можлива без системної роботи усіх учасників педагогічного процесу. Інформаційно-діагностична робота не повинна проводитись тільки одним психологом, як часто помиляються вчителі при обговоренні цього питання, а на всіх рівнях навчально-виховного процесу.

Класифікація професій за типами

Людина – людина

- Вид діяльності – виховання, навчання, керування, медицина, обслуговування.
- Предмет праці – людина, група людей, колектив (шкільний клас, бригада робітників, військовий підрозділ, екіпаж судна чи літака).
- Вимоги професії – уміння встановлювати контакт із людьми.
- Приклади професії – педагог, вихователь, медсестра, лікар, юрист, офіціант, продавець, адміністратор, працівник міліції, лектор, бібліотекар, працівник клубу, суддя, слідчий, військовий.

Людина – техніка

- Вид діяльності – створення, монтаж, експлуатація, ремонт.
- Предмет праці – машини, механізми, агрегати, технічні системи, транспорт.
- Вимоги професії – високий інтелект, технічне мислення, добра координація рухів.
- Приклади професії – електромонтажник, інженер-електрик, слюсар, радіоінженер, токар, шахтар, водій, будівельник, робітник технічних галузей,

праці (гірничча справа, металургія, машино будівництво, легка промисловість, будівництво і транспорт, електротехнічна промисловість, енергетика).

Людина – природа

- Вид діяльності – вивчення, дослідження, профілактика захворювань.
- Предмет праці – об'єкти живої й неживої природи, земля, атмосфера, корисні копалини, рослини й тварини.
- Вимоги професії – знання природної системи, вміння передбачити й оцінити природні фактори.
- Приклади професії – геолог, агроном, садівник, рибалка, зоотехнік, ветеринар, лісник, фермер, океанолог, фізіолог, біохімік, топограф, ґрунтознавець, землеупорядник, гідрограф, метеоролог, садівник, городник, виноградар, пастух, чабан, тваринник, пасічник, агрохімік.

Людина – знакова система

- Вид діяльності – розрахунки, виконання креслень і схем, переклади текстів.
- Предмет праці – тести, цифри, формули, коди, умовні знаки.
- Вимоги професії – уміння аналізувати й узагальнювати інформацію, логічне мислення, витримка, організованість.
- Приклади професії – радист, бухгалтер, економіст, кресляр, перекладач, касир, плановик, набірник, коректор, машиніст – стенографіст, програміст.

Людина – художній образ

- Вид діяльності – проектування, моделювання, виготовлення художніх речей.
- Предмет праці – музика, скульптура, літературні твори, предмети образотворчого та прикладного мистецтва.
- Вимоги професії – художній смак, творча уява, емоційність.
- Приклади професії – художник, архітектор, скульптор, актор, журналіст, ювелір, письменник, кондитер, перукар, хореограф, режисер, композитор, музикант-виконавець, гравер, фотограф, закрійник, модельєр, маляр-альфрейник.

Загальна концепція системи профорієнтації має ступінчасту реалізацію мети:

1. У школярів молодших класів (1-4 класи) за допомогою активних засобів профорієнтаційної роботи необхідно формувати: відповідальне ставлення до праці, розуміння її ролі в житті людини й суспільства, мотивацію при виборі професії, розвиток інтересів до трудової діяльності й розмаїття світу професій.
2. Підліткам (5-7 класи) важливо розуміти свої інтереси, схильності й загальні цінності, пов'язані з вибором професії та свого місця в суспільстві. При цьому майбутня професійна діяльність стає для підлітка способом налагодження власного способу життя, шляхом до реалізації власних можливостей і досягнення мети. Перевага віддається груповим формам роботи.

3. Старшим підліткам (8-9 класи) необхідно розширювати уявлення про професії народного господарства, перспективи професійного зростання та майстерності, правила вибору професії, а також уміння адекватно оцінювати свої можливості відповідно до вимог обраної професії.

4. Старшокласникам (10-11 класи) слід формувати готовність до обґрунтованого вибору професії та планування перспектив отримання подальшої освіти. А також розвивати здібності до аналізу сучасного ринку праці через засвоєння понять, що належать до планування професійної діяльності (ринок праці, професійна кар'єра, професійно важливі риси, професійна компетентність, професійна мобільність тощо).

Професій у світі дуже багато

Дуже важко не розгубитися у великій кількості професій. До того ж, їх кількість постійно збільшується. У 1926 р. налічувалося близько 10 тис. професій, у 1991р. – понад 50 тис., а нині – більш ніж 100 тис. професій... Із цієї кількості треба вибрати одну. До того ж, важливо не помилитися – віддати перевагу тій професії, що найбільше відповідає здібностям, покликанню, знанням і потенціалу.

Значення деяких нових професій

Аудитор. Аудитори контролюють не бізнес, а рахунки, рентабельність, доходи та витрати компанії. У всіх країнах компанії повинні вести баланс, робити грошові переведення через рахунки, відраховувати податки тощо. Правильність ведення фінансово-звітної та звітної документації контролює суспільний аудитор. Ця професія потребує високої кваліфікації й відповідальності. Нині вона дуже популярна.

Сестра-геронтолог. Удосконалення медичного обслуговування, покращення умов життя і зростання розуміння необхідності вести здоровий спосіб життя допомагає населенню багатьох країн жити довго й повноцінно. Запрошення няні на якийсь відрізок часу – реальний вихід у багатьох ситуаціях. Тому професія сестри-геронтолога отримує дедалі більше визнання в суспільстві.

Радіолог. Професія також пов'язана з медициною. Радіолог виявляє внутрішні симптоми хвороб шляхом спеціалізованого обстеження різних частин тіла людини. Таке обстеження проводиться за допомогою високотехнологічного обладнання: рентгена, ультразвука, комп'ютера, томографа тощо. Ці засоби стають дедалі сучаснішими й дають змогу отримувати та швидко обробляти великий обсяг інформації про стан внутрішніх органів людини. Як правило, пацієнтів до радіолога направляють лікарі, які потребують додаткової інформації, й на підставі його висновків ставлять точніший діагноз.

Мерчендайзер. Спеціаліст із просування товарів у роздрібній торгівлі. Головне завдання мерчендайзера – грамотне розташування (викладення) товарів своєї компанії в магазинах, контроль наявності повного асортименту товарів, забезпечення магазинів рекламною продукцією.

Торговий представник. Працює з дрібними торговельними точками як мерчендайзер. Його основні дії – пошук нових клієнтів, заключення

договорів на поставку продукції, контроль своєчасності поставок і оплати за відвантажену продукцію.

Супервайзер. Як правило, торговий представник із досвідом роботи 2-3 роки. Головне завдання – організація й контроль роботи торгових представників. Зазвичай у підпорядкуванні супервайзера буває від 3 до 15 торговельних точок.